

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΠΑΣΙΦΙΚΟ

Ο Δαβίδ Πασιφίκο (γνωστός και ως Δον Πασιφίκο) εγεννήθη στο Γιβραλτάρ το 1784 το οποίο, αν και Πορτογαλικό έδαφος ευρίσκεται υπό Αγγλική κατοχή. Έτσι ο Πασιφίκο, αν και από πολιτογραφημένους Πορτογάλους Εβραίους γονείς, λόγω Αγγλικής κατοχής του Γιβραλτάρ, έλαβε αυτομάτως και Αγγλική υπηκοότητα.

Υπηρέτησε ως πρόξενος της Πορτογαλίας στο Μαρόκο τα έτη 1835–1836 και ακολούθως εγκατεστάθη στην Ελλάδα ως Πρόξενος της Πορτογαλίας στην Αθήνα από το 1836 ως το 1842 οπότε και εξεδιόχθη από την θέση του συνεπεία καταχρήσεων. Μετά την καθαίρεσί του δεν απεχώρησε από την Ελλάδα αλλά προσεκολλήθη στον κύκλο της Δουκίσσης της Πλακεντίας κα έζησε για κάποιο διάστημα με βοηθήματά της. Στη συνέχεια επεδώθη στο εμπόριο και κυρίως την τοκογλυφία. Είχε εγκατασταθή τότε επί της οδού Καραϊσκάκη, της συνοικίας Ψυρρή.

Η τύχη ήθελε την περιφορά του επιταφίου του Ιερού Ναού Αγίου Φιλίππου να διέρχεται έξω από την οικία του Εβραίου Πασιφίκο. Αυτό από μόνο του δεν θα είχε δημιουργήσει κανένα πρόβλημα αν δεν είχαν συμβή το 1849 κάποια γεγονότα. Συγκεκριμένα, η κυβέρνηση είχε εκτάκτως απαγορεύσει εκείνη την Λαμπρή, το άκρως δημοφιλές έθιμο της καύσεως ομοιώματος του Ιούδα, υποχρεώνοντας τον λαό να το τελέσει την Δευτέρα του Πάσχα στην Πλατεία Ηρώων του Ψυρρή. Αυτή η αναβολή του εθίμου έγινε λόγω της επισήμου επισκέψεως την Μεγάλη Εβδομάδα εις Αθήνας του Γαλλοεβραίου μεγαλοτραπεζίτη βαρώνου Ντε Ροθσίλντ.

Κατά την περιφορά του Επιταφίου όμως και προσπάθεια τελέσεως του εθίμου της καύσεως Ιούδα, επενέβη η Αστυνομία λόγω της ισχυρούσης απαγορεύσεως. Ο όχλος εξεμάνη και είτε προκληθείς υπό του Πασιφίκο (λέγεται ότι έξωθεν της οικίας του προκάλεσε το πλήθος), είτε όχι, επετέθη στην οικία του Πασιφίκο λεηλατώντας και καταστρέφοντάς την, ο ίδιος δε, μόλις που διεσώθη από τη μανία του πλήθους και κατέφυγε στην αγγλική πρεσβεία ως Άγγλος υπήκοος. Μάλιστα οι Άγγλοι εθεώρησαν αρχηγούς της εξεγέρσεως τους υιούς του τότε υπουργού στρατιωτικών, Σουλιώτη αγωνιστή, Κίτσου Τζαβέλλα.

Ακριβώς το πρωί της επομένης του συμβάντος ο Άγγλος πρέσβυς Σερ Έντμοντ Λάιονς προέβη σε διάβημα προς το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών για άμεσο καταβολή αποζημιώσεως στον θιγέντα με το αστρονομικό για τα τότε δεδομένα ποσό των 886.736 δραχμών και 67 λεπτών. Ανέλυε δε το ποσόν ως εξής: 1) διαρπαγέντα χρήματα 9.800 δρχ. 2) καταστραφέντα έπιπλα αξίας 200.000 δρχ. 3) ψυχκή οδύνη 12.500 δρχ. και δ) καταστραφέντα πορτογαλικά πιστωτικά έγγραφα 665.000 δρχ.¹

Ήταν μία άκρως τυχοδιωκτική ενέργεια η οποία κατεδείκνυε τυχαρπαστο τυχοδιώκτη τον Πασιφίκο. Το εξωφρενικό αυτό ποσόν ήταν πολλαπλάσιο της τότε αξίας των Ανακτόρων της Πλατείας Κλαυθμώνος. Η ελληνική κυβέρνηση βεβαίως ηρνήθη θεωρώντας ότι το θέμα ανήκει στη Δικαιοσύνη ενώ ο Βρεταννός πρεσβευτής εδήλωνε ότι ο Υπουργός Εξωτερικών Πάλμερστον ελάμβανε υπ' όψιν του αποκλειστικώς και μόνο γνωμοδότησι του συμβουλίου νομικών του βρεταννικού στέμματος, μη αναγνωρίζοντας δικαιοδοσία της ελληνικής δικαιοσύνης σε βρεταννόν υπήκοο, δηλ. τον Πασιφίκο.

Ήταν μία πραγματικά άτυχη συγκυρία λόγω της γενικής πολιτικής καταστάσεως στην Ευρώπη και των διαφόρων εύθραυστων ισορροπιών. Διότι η άρνησις της Ελλάδος να καταβάλη αμέσως το εξωφρενικό ποσόν στον τυχοδιώκτη τοκογλύφο ραδιούργο Πασιφίκο, προτείνοντας την νόμιμη οδό των Δικαστηρίων, έδωσε την ποθουμένη ευκαιρία στον Άγγλο Υπουργό Εξωτερικών Πάλμερστον να κάνη εκ του ασφαλούς, σε μία ανίσχυρη χώρα όπως την Ελλάδα, επίδειξι δυνάμεως και αποφασιστικότητας, στέλνοντας τον ναύαρχο Πάρκερ², στα τέλη του 1849, με τον πανίσχυρο Αγγλικό Στόλο Μεσογείου, να ταπεινώση την Ελλάδα δίχως να προηγηθούν στοιχειώδεις ανακρίσεις ή έρευνες. Η Ελλάς έγινε πεδίο ανταγωνισμού των Μεγάλων Δυνάμεων λόγω της προηγουμένης Γαλλοφίλου κυβερνήσεως του Κωλέττη και γενικώς της αυξανομένης στην Ελλάδα Γαλλοφιλίας, την οποία η Βρεταννία εξελάμβανε ως απειλή για τα συμφέροντά της.

Εκτός αυτού, η Βρεταννία ανεκίνησε τον Αύγουστο του 1849 θέμα ελληνικής κυριαρχίας επί των νήσων Ελαφονήσου (Λακωνικού κόλπου) και Σαπιέντζας (των Οινουσών, έναντ Μεθώνης) ως δήθεν ανήκουσες στις νήσους του Ιονίου, τότε υπό Βρεταννική κατοχή³.

Η πρωτόγνωρη για τα παγκόσμια χρονικά ενέργεια της διαταγής να προβή ο Αγγλικός Στόλος σε ναυτικό αποκλεισμό των Ελληνικών λιμένων τον Ιανουάριο του 1850 και να κατασχεθούν πολεμικά κι εμπορικά

¹ Σπυρίδωνος Μαρκεζίνη, *Πολιτική Ιστορία της Νεωτέρας Ελλάδος, Η Αναγέννησις της Ελλάδος. ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ, ΟΘΩΝ: Συνταγματική Μοναρχία 1844-186, Η υπόθεσις Πασιφίκου.*

² Ο Πάρκερ ήταν προηγουμένως γνωστός στους Έλληνες, διότι ως Κυβερνήτης της φρεγάτας «Γουώρσπαϊτ» είχε μεταφέρει τον Ιωάννη Καποδίστρια από την Αγκώνα στην Ελλάδα προς ανάληψιν της διοικήσεως του Κράτους.

³ Σπυρίδωνος Μαρκεζίνη, *όπ.π.*

πλοία, αν δεν αποζημιωνόταν εκβιαστικώς δίχως δίκη ο Πασίφικο, έμεινε γνωστή στην ιστορία ως Πολιτική των Κανονιοφόρων και ειδικώς για την Ελλάδα τα γνωστά Παρκερικά.

Από τότε, διπλωματία των κανονιοφόρων ονομάζουμε κάθε ωμή, εκβιαστική, βίαιη ενέργεια, με χρησιμοποίησι πολεμικών μέσων, προκειμένου να επιτευχθούν πολιτικοί κυρίως στόχοι όπως, στην συγκεκριμένη περίπτωση, φιλοβρετανική πολιτική ή μεταβολή συμμαχιών ή γενικά αμφισβήτησι κυριαρχίας ανεξαρτήτου κράτους. Μέσω κανονιοφόρων, με αφορμή τον Πασίφικο, ο Πάλμερστον προσπάθησε αφ' ενός να υποσκάψη την βασιλεία του ανεπιθυμητού και μισητού απ' αυτόν Όθωνος και αφ' ετέρου να προσδέσει την Ελλάδα πλήρως στην Αγγλία, μεταβάλλοντας επιχειρουμένη ελλαδική προσέγγισι με την Γαλλία και με την Ρωσία.

Ο αποκλεισμός ελληνικών λιμένων ήτο άμεσος στις αρχές του 1850 και ταυτοχρόνως ο Αγγλικός Στόλος άρχισε τις κατασχέσεις εμπορικών-πολεμικών πλοίων. Κατεσχέθησαν τα καλύτερα πολεμικά σκάφη του Στόλου. Συγκεκριμένα τα ΟΘΩΝ, ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΣ, ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ, ΚΑΝΑΡΗΣ, ΚΡΙΕΖΗΣ, ΤΟΜΠΙΑΖΗΣ, ΜΕΘΩΝΗ, ΝΑΥΤΙΛΟΣ, ΣΑΧΤΟΥΡΗΣ, ΣΦΑΚΤΗΡΙΑ, ΤΣΑΜΑΔΟΣ, ΜΙΑΟΥΛΗΣ, ΚΑΣΤΩΡ. Σημειωτέον ότι δεν κατεσχέθησαν τα πλοία τα οποία έφεραν τιμητικώς, ονόματα Άγγλων, δηλαδή τα ΚΟΧΡΑΝ, ΑΣΤΙΓΞ και το ΜΑΤΘΙΛΔΗ, όνομα της αδελφής της βασιλίσσης της Αγγλίας, Βικτωρίας. Τότε η ελλαδική κυβέρνηση κατέθεσε στο όνομα του Βρεταννού πρεσβευτού Γουάις ποσόν 250.000 δραχμών ως εγγύησι καλής θελήσεως για άρσι των αποκλεισμών και τερματισμό των κατασχέσεων και επεκαλέσθη την προστασία των άλλων εγγυητριών δυνάμεων.

Οι Ρωσία και Γαλλία, ως εγγυήτριες Δυνάμεις, επενέβησαν δραστικά απαιτώντας απόσυρσι των Αγγλικών κανονιοφόρων, άρσι του αποκλεισμού και απόδοσι των κατασχεθέντων πλοίων στην Ελλάδα. Οι σχέσεις των δυνάμεων αυτών με την Αγγλία έφθασαν σε οριακό σημείο και ο Γάλλος πρέσβυς στο Λονδίνο απεχώρησε απειλώντας με διακοπή σχέσεων. Στην Αγγλία τότε το θέμα συζητήθηκε στην Βουλή των Λόρδων όπου τελικώς κατεδικάσθη η ενέργεια του Πάλμερστον, ενώ η Βουλή των Κοινοτήτων αναίρεσε την απόφασι αποκλεισμών-κατασχέσεων. Τα κατασχεθέντα πλοία, έως το τέλος του Απριλίου 1850, είχαν επιστραφή στην Ελλάδα.

Εκ μέρους της Ελληνικής Κυβερνήσεως ωρίσθη επιτροπή διαιτησίας η οποία και επεδίκασε τελικώς στον ραδιούργο Πασίφικο το υπέρογκο ποσόν των 100.000 δρχ. ώστε να θεωρήθη η υπόθεσις λήξασα. Επιτροπή δε στην Λισσαβόνα υπό τον επιτετραμένο της Γαλλίας Louis Beclard κατόπιν επισταμένων ερευνών στα πορτογαλλικά πιστωτικά έγγραφα, επεδίκασε τον Αύγουστο του 1851 στον τυχοδιώκτη Πασίφικο 3.750 δραχμές ή 150 λίρες Αγγλίας (αντί των 665.000 δραχμών ή 26.000 λιρών που υπεστήριζε ότι έχασε ο Πασίφικο). Τελικώς, ο πρεσβευτής Γουάις επέστρεψε 150.000 δραχμές της εγγυήσεως.

Η Ελλάς υπέστη αρκετά μεγάλη οικονομική απώλεια από αυτήν την υπόθεσι, ηθικώς όμως όχι. Ο λαός επέδειξε σθένος, καρτερία και ψυχραιμία, ο Όθων βρέθηκε πίο λαοφιλής και η κοινή γνώμη στην Ευρώπη έδειχνε συμπαράστασι στην Ελλάδα. Ακόμη και το αγγλόφιλο κόμμα υπεστήριζε τον Όθωνα. Η σκαιά συμπεριφορά του Πάλμερστον είχε αντίθετα αποτελέσματα από τα αναμενόμενα απ' αυτόν.

Ο Πάλμερστον, με κλονισμένο πλέον κύρος, υπερασπίστηκε τις ενέργειές του όχι μόνο για την συγκεκριμένη υπόθεσι αλλά για την γενικότερη εξωτερική πολιτική του, που υιοθετούσε την υπεράσπισι οποιουδήποτε Βρεταννού πολίτη με όλα τα μέσα, με μια ομιλία πέντε ωρών γνωστή ως *Civis Romanus sum* (Είμαι Ρωμαίος πολίτης) συγκρίνοντας την Βρεταννική με την Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Εδήλωσε μετά παρρησίας την άποψι ότι η Αγγλία έχει δικαίωμα να υποκαθιστά τα ξένα δικαστήρια προς υπεράσπισι πολιτών της. Η Βασίλισσα Βικτωρία της Αγγλίας απέστειλε σχετικό έγγραφο στον Πρωθυπουργό Ράσσελ θεωρώντας τον εν λόγω υπουργό ως κύριο υπαίτιο της εις βάρος της Αγγλίας αποδιδόμενη διεθνή δυσφορία αλλά και κοινοποιώντας την απαγόρευσι πλέον οποιασδήποτε ενεργείας επί εξωτερικών σχέσεων χωρίς την προηγούμενη έγκρισί της. Μετά το τέλος της υποθέσεως αυτής ο Πασίφικο εγκατεστάθη στο Λονδίνο και απεβίωσε στις 12 Απριλίου 1854 ενώ ήδη από 2ετίας ο Άγγλος πρωθυπουργός είχε καθαιρέσει τον Πάλμερστον.

Αναφερόμενοι στην άοκνη προσπάθεια του παγκοσμίου εβραϊσμού για διαρκή διαχρονικό εξαγνισμό των ραδιουργιών ή και τυχοδιωκτικών ενεργειών των απανταχού Εβραίων, παρατηρούμε ότι τέτοια προσπάθεια υπάρχει και για τον Πασίφικο. Επί παραδείγματι, ο ελληνομαθής ραββίνος-καθηγητής Στήβεν Μπάουμαν, πρόεδρος Ιουδαϊκών Σπουδών του πανεπιστημίου της Ιντιάνα κλπ, σε επετειακό άρθρο του⁴ περί Εβραίων της Ελλάδος, προσπαθεί σκοπίμως να υποτιμήση το μέγεθος της ελληνική εθνικής ταπεινώσεως εξ αιτίας του Εβραίου Πασίφικο, ταυτοχρόνως εξαγνίζοντάς τον και θυματοποιώντας τον, όταν γράφει ότι οι Άγγλοι κατέσχασαν μόνο εμπορικά πλοία.

⁴ Το άρθρο <http://www.umass.edu/judaic/anniversaryvolume/articles/30-F3-Bowman.pdf> ευρίσκεται στις σελίδες των Ιουδαϊκών και Μεσανατολικών Σπουδών του πανεπιστημίου της Μασαχουσέτης.

Ο Πάλμερστον παρουσιάζεται ως φιλέλληνα κυρίως λόγω των αναγκών της βρετανικής προπαγάνδας η οποία διαρκώς "φορά" στους αρμοδίους πολιτικούς της τον "μανδύα" του φιλέλληνα και ακολούθως, με κατάλληλο "βομβαρδισμό" από εξαγορασμένα και κατευθυνόμενα ΜΜΕ τον παρουσιάζει εξαγνισμένο στους αφελείς έως βλακείας νεοέλληνες. Γενικά ήτο αλαζών, υπερόπτης σε ξένους, ισχυρογνώμων, αυταρχικός, και διηγείρε εντός αλλά και εκτός Αγγλίας ισχυρές αντιπάθειες. Ο Πάλμερστον δεν ανήκε σε κάποιο συγκεκριμένο πολιτικό χώρο, πηδώντας από το συντηρητικό κόμμα στο φιλελεύθερο, κατά το συμφέρον του. Σε γενικές γραμμές, ως μόνο καθήκον του θεωρούσε την παγίωση της βρετανικής πανηγυμονίας με κάθε τρόπο και κάθε κόστος έχοντας πλήρη επίγνωση του ρόλου των ενόπλων δυνάμεων στην επιδίωξη αυτή, διότι επί 20ετία ήταν υπουργός στρατιωτικών με τους Συντηρητικούς.

Ο φιλελληνισμός του ανδρός άρχιζε με την υποστήριξή του σε ένα ελεγχόμενο από την Αγγλία θνησιγενές Ελληνικό Κράτος και ετελείωνε με τις δραστήριες προσπάθειές του για διατήρησι της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας απέναντι στους απειλητικούς Αιγυπτίους και Ρώσους⁵.

Ως επίλογος παρατίθεται η γραπτή ομολογία⁶ του Άγγλου πρέσβεως Λάουονς στον Ν. Δραγούμη, περί λανθασμένης αγγλικής πολιτικής.

"Γνωρίζεις πόσο εγκρίνω την πολιτική του Λόρδου Πάλμερστον, και όμως δύσκολα συγχωρώ την απόφασί του. Επί τέσσερις μήνες να αναστατωθή η Ευρώπη χάριν του Πασίφικο και να πιεσθή μικρό κράτος, δημιούργημα μάλιστα αυτού του πίεςαντος. Και εγώ προστάτευσα κατά χρέος τον Πασίφικο θα ντρεπόμεν όμως να προκαλέσω και προστασία τοιούτου είδους".

⁵ Επεδίωξε και επέτυχε την συνθήκη του 1839 δια της οποίας προστατεύετο η ακεραιότης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Με την συνθήκη αυτή, η Γαλλία απέσυρε την υποστήριξή της στον Μεχμέτ Αλή και έτσι έληξε η νικηφόρος επανάστασις της Αιγύπτου κατά της Υψηλής Πύλης, αλλά σταμάτησε και η διείσδυσις της Ρωσίας στη Κεντρική Ασία και Ινδία και η ρωσική απειλή για τα Δαρδανέλια.

⁶ Σπυρίδωνος Μαρκεζίνη, όπ.π.